

Proč hrát fotbal jen s certifikovaným OOPP? Protože je testován, aby chránil

 22.12.2021

WHY PLAY soccer ONLY WITH certified PPE? BECAUSE IT IS TESTED TO PROTECT

Petr Polák¹, Markéta Haindlová², Martin Štefko³, Veronika Měrková⁴

¹Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., polak@vubp-praha.cz

²Česká asociace fotbalových hráčů, z. s., marketa.haindlova@cafh.cz

³Ústav státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i., a Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s.r.o.
stefkom@prf.cuni.cz

⁴Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., merkova@vubp-praha.cz

osobní ochranné pracovní prostředky OOPP sport fotbal právní předpisy
Výzkumný ústav bezpečnosti práce výzkumné projekty sociální sítě bezpečnost a ochrana
zdraví při práci

Abstrakt

Proč odpovědní amatérští a rekreační fotbalisté při hře používají převážně certifikované osobní ochranné prostředky (OOPP)? Protože jsou testovány, aby chránily. Na rozdíl od profesionálních hráčů je používání OOPP u amatérských a rekreačních fotbalistů dobrovolné, v obou případech jsou (za účelem prevence zranění) dobře použitelná pravidla BOZP dle uvedených 17 kapitol v dokumentu Pravidla fotbalu od Českomoravského fotbalového svazu, Pravidlové komise. Pravidla fotbalu jsou tedy klíčovým nástrojem pro ochranu hráčů, a tedy pro dodržení a naplňování BOZP ve fotbalovém prostředí. Cílem článku je upozornit hráče na právní souvislosti s OOPP. Článek dále mapuje dosažené výsledky výzkumného úkolu *Bezpečnost práce ve sportu* u amatérských a rekreačních fotbalistů, kdy sběr dat pro výzkum byl díky opatřením proti covid-19 přesunut na sociální sítě a internet.

Klíčová slova: bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP), osobní ochranné pracovní prostředky, OOPP, sport, fotbal, právní předpisy, pravidla fotbalu, Výzkumný ústav bezpečnosti práce, výzkumné projekty, sociální sítě, Facebook, Hatrick, covid-19

Abstract

Why do responsible amateur and recreational footballers use mostly certified personal protective equipment (PPE) when playing? Because they are tested to protect. Unlike professional players, the use of PPE in amateur and recreational footballers is voluntary; in both cases, in order to prevent injuries, the health and safety rules according to the 17 chapters in the document Rules of Football from the Czech-Moravian Football Association, the Rules Commission. The rules of football are therefore a key tool for the protection of players, and thus for the observance and fulfilment of health and safety in the football environment. The aim of the article is to draw the attention of players to the legal context of PPE. The article also maps the achieved results of the research task "Safety at work in sports" for amateur and recreational football players, when the collection of data for research was moved to social networks and the Internet thanks to measures against covid-19.

Keywords: occupational safety and health (OSH), personal protective equipment, sport, football, legislation, football rules, Research Institute of Occupational Safety, research projects, social networks, Facebook, Hatrick, covid-19

Přijat k publikování / Received for publication 9. 11. 2021

Úvod

Fotbal je nejen krásným, ale zároveň i nebezpečným sportem. Je žádoucí, aby si hráči fotbalu své zdraví chránili. Stejně jako zaměstnanci, kteří mají nejvyšší standard ochrany a zaměstnavatel je povinen jim zakoupit OOPP, i fotbalisté, kteří jsou podnikateli (OSVČ), mají právem uloženu povinnost se při sportovní činnosti chránit rovněž.

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) jsou určeny k ochraně před zdravotními riziky, konkrétně údery či kopy na citlivé části těla hráče. OOPP dokážou pohltit část energie úderu a o řád snížit vážnost případného zranění.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP) zaměstnanců i osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) je zajišťována Listinou základních práv a svobod, mezinárodními smlouvami a pracovněprávními předpisy. Nejzávažnějším pochybením se zajištěním BOZP pak čelí trestní právo (jedná se především o ublížení na zdraví z nedbalosti a ve výjimečných případech usmrcení z nedbalosti).

Výrobek atestovaný jako OOPP je účinný a pomáhá skutečně chránit před rizikem, proti němuž byl navržen a testován. OOPP jsou vyrobeny tak, aby chránily po celou dobu užívání.

Zaměstnavatel je povinen zajistit OOPP, které budou zaměstnance chránit před újmou na zdraví. Nesplnění této povinností stíhá právo různými sankcemi. Profesionální sportovci jsou povinni dbát sami o své zdraví, proto by měli OOPP používat.

Pohled právníka

Ústavní úprava

Listina zdůrazňuje právo na ochranu zdraví při výkonu práce pouze u žen, mladistvých a osob zdravotně postižených (čl. 29), v souladu s judikaturou Ústavního soudu se však i ostatní zaměstnanci mohou dovolávat ochrany svého zdraví při výkonu práce s odkazem na čl. 31 Listiny. V širším smyslu je součástí ústavní ochrany zdraví zaměstnance též čl. 10 Listiny.

Každý tedy a též zaměstnanec má dle čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (Listina) právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.^[1] A právě právo na ochranu zdraví je bez jakékoliv pochybnosti pro každého jedním z nejvýznamnějších práv, která v rámci ochrany osobnosti fyzické osobě náleží.^[2] Zdraví má totiž bezprostřední dopad na kvalitu existence fyzické osoby, resp. na její existenci

vůbec.

Významným a nezanedbatelným komponentem práva na ochranu osobnosti je dle Ústavního soudu též jeho negativní složka nacházející své vyjádření v právně podpořené možnosti bránit se proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob s rovným právním postavením.^[3] Tato ochrana je poskytována komplementárně v různých právních odvětvích, a to prostředky tomu kterému odvětví vlastními.^[4]

Mezinárodní a unijní úprava

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byl pro Mezinárodní organizaci práce (MOP) cíl, který sledovala od svého založení. MOP přijala postupně 40 úmluv týkajících BOZP, jakož i stejný počet výkladových pravidel doporučujících postup v této oblasti. Úmluvy MOP upravující BOZP pokrývají všechny obory národního hospodářství. Úprava vytvořená v rámci MOP jednak definuje standard ochrany zdraví při práci, a také představuje pomyslnou kotvu pro jakékoliv další změny pracovněprávní úpravy v České republice. Tak tomu bylo nejen při rekodifikaci pracovního práva v roce 2005, ale i při následném ústavním přezkumu zákoníku práce ze strany Ústavního soudu.^[5]

Česká republika je v této oblasti především vázána klíčovou úmluvou MOP č. 155 o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o bezpečném pracovním prostředí z roku 1981,^[6] úmluvou MOP č. 161 o závodních zdravotních službách z roku 1985^[7] a úmluvou č. 187. Pokud jde o specifickou ochranu vůči určitým rizikům, pak je nutno zmínit úmluvy č. 115 z roku 1960, č. 139 z roku 1974, č. 148 z roku 1977, č. 162 z roku 1986 a č. 170 z roku 1990. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou zmíněny v Úmluvě MOP č. 155 tak, že na zaměstnavatelích je třeba vyžadovat, aby v případě potřeby poskytovali vhodné ochranné oděvy a ochranné pracovní prostředky, aby se, nakolik to je prakticky uskutečnitelné, předcházelo ohrožení z úrazů nebo účinků škodlivých pro zdraví.^[8]

Právní základ pro aktivity unijního zákonodárce je položen v čl. 151 a násl. Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU), a to v souladu s Evropskou sociální chartou a Chartou Společenství základních sociálních práv pracovníků z roku 1989. Dle čl. 153 odst. 1 písm. a) SFEU je úkolem EU podporovat při dosahování obecných cílů naznačených čl. 151 SFEU součinnost členských států v oblasti zlepšování pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků.^[9] Listina základních práv EU upravuje v čl. 31 právo na slušné a spravedlivé pracovní podmínky. Dle odst. 1 citovaného článku má každý pracovník právo na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost. V širším smyslu do práva na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nepochybně patří též úprava pracovní doby a doby odpočinku dle čl. 31 odst. 2 a zákaz dětské práce a ochrana mladých lidí při práci dle čl. 32 Listiny základních práv EU.

Oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je jednou z nejvíce harmonizovaných částí pracovního práva. Současně se jedná dlouhodobě o prioritní cíl Evropské unie. Svědčí o tom nejen objem aktů sekundárního unijního práva, ale i rozsah unijní úpravy. Nejdůležitějším legislativním počinem v této oblasti je směrnice č. 89/391/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, v platném znění. Pokud se jedná o osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP), pak čl. 13 odst. 1 směrnice č. 89/391/EHS stanoví, že každý zaměstnanec je povinen správně používat osobní ochranné pracovní prostředky, které jim byly dány k dispozici, a po použití je uložit na místo k tomu určené.

Pokud se jedná o OOPP, pak byla vydána Směrnice č. 89/686/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se osobních ochranných prostředků. Předmětná směrnice byla následně nahrazena nařízením č. 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS.

Úprava v zákoníku práce a prováděcích právních předpisech

Každý zaměstnavatel je dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění, povinen v rámci svého provozu

vyhradit dostatečné materiální i personální prostředky k provedení opatření k předcházení rizikům. Tato opatření v prevenci rizik jsou tak nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení, jinými slovy odpovídají za ně vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí. O vyhledávání a vyhodnocování rizik je každý zaměstnavatel povinen vést dokumentaci, která tak je vždy významným podkladem při kontrole inspekce práce nebo pro šetření případného bezpečnostního incidentu jako je pracovní úraz.

OOPP nastupují v případě, že není možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce. V souladu s ust. § 104 zákoníku práce jsou OOPP ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie (nařízení č. 2016/425).

Zákoník práce za OOPP považuje především oděv, obuv, mycí a dezinfekční prostředky na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami a též ochranné nápoje. Zaměstnavatel je povinen udržovat OOPP v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání. OOPP, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

OSVČ

Zákon č. 309/2006 Sb., v platném znění, vztahuje režim povinností BOZP též na zaměstnavatele, který je fyzickou osobou a sám též pracuje, jakož i na fyzickou osobou, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu. Povinnost používat OOPP vyplývá z ust. § 104 zákoníku práce a byla analyzována výše.

Je-li fotbalista profesionálem, tzn., získává-li prostředky a svou obživu výlučně či převážně sportovní činností, vztahuje se na něj ust. § 101 odst. 1, 2 a 5, § 102, 104 a 105 zákoníku práce, jakož i ust. § 2 až 11 zákona č. 309/2006 Sb. s přihlédnutím k podmínkám vykonávané činnosti nebo poskytování služeb a jejich rozsahu. Má tak povinnost se chránit a používat OOPP.

OOPP

Co je OOPP vymezuje unijní právo. Nařízení vlády vydané k provedení českého zákoníku práce, které by bylo možné použít, byly posléze zrušena. Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků, v platném znění v ust. § 2 písm. e) stanoví, že OOPP není sportovní výstroj a vybavení. OOPP není dle stejného ustanovení ani ochranný prostředek určený pro sebeobranu.

Proto je nutno aplikovat přímo unijní právo. Podle čl. 2 odst. 2 písm. b) nařízením č. 2016/425 (dále „nařízení EU“) je z působnosti nařízení výstroj pro sportovní činnost vyloučena pouze v případě, že jde o výstroj navrženou k použití při sebeobraně. Typickým OOPP, který není vyloučen z působnosti nařízení EU je holenní chránič. Za OOPP naopak nelze považovat sportovní boty, byť částečně tlumí nárazy při běhu.

Účinnost

Základním rozdílem OOPP od ostatních výrobků spočívá v tom, že OOPP jsou z povahy věci navrženy, vyrobeny a před uvedením do provozu testovány z hlediska účinnosti proti stanovenému zdravotnímu riziku.

Nařízení č. 2016/425 vymezuje OOPP jako osobní ochranný pracovní prostředek navržený a vyrobený k nošení nebo držení osobou pro ochranu před jedním nebo více riziky pro její zdraví nebo bezpečnost.^[10] Příloha II vymezuje závazné požadavky pro osobních ochranné prostředky. Dle nařízení č. 2016/425 se: „Za optimální úroveň ochrany, ze které je třeba při navrhování vycházet, se pokládá úroveň, při jejímž překročení by omezení způsobená používáním OOP bránila jeho efektivnímu používání během doby vystavení uživatele riziku nebo během obvyklého vykonávání dané činnosti.“

OOPP musí být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko, musí odpovídat podmínkám na pracovišti, musí být přizpůsobeny fyzickým předpokladům jednotlivých zaměstnanců a musí respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců. Právní předpisy umožňují trestat zaměstnance za nenošení nebo špatné nošení OOPP, existuje též k tomu doprovodná judikatura. Nařízení č. 361/2007 Sb. v platném znění upravuje nejen povinnost nařídít bezpečnostní přestávky, ale též způsob údržby OOPP. Na úpravu OOPP navazuje zákon o ochraně veřejného zdraví, který v ustanovení § 92h (nazvaném Přestupky na úseku ochrany zdraví při práci a zajištění pracovně lékařských služeb) trestá neudržování OOPP v použitelném stavu či neposkytnutí OOPP. Další zákony pak postihují zaměstnavatele za neposkytnutí OOPP či poskytnutí neúčinných OOPP; takovým zákonem je např. zákon o inspekci práce.

V českých podmínkách je garantem účinnosti OOPP to, že výrobky jsou před uvedením na trh testovány specializovaným pracovištěm. Z českých specializovaných pracovišť lze zmínit OS 1015 – Strojírenský zkušební ústav, s. p., OS 1019 – VVUÚ, a. s., OS 1021 – Textilní zkušební ústav, s. p., OS 1023 – Institut pro testování a certifikaci, a. s., OS 1024 – Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., či OS 2452 – Vojenský technický ústav, s. p. Systém je unifikovaný v rámci celé Evropské unie a zkušebny musí plnit standardy stanovené unijními orgány.

Dílčí závěr

Osobní ochranné pracovní prostředky jsou vytvořeny, abych chránily zdraví fotbalistů. Na rozdíl od jiných výrobků platí pro OOPP přísný režim testování kvality, kdy se uživatel může spolehnout, že po stanovenou dobu své účinnosti jej ochrání před zdravotním rizikem, které je uvedeno v příbalovém letáku.

Pohled fotbalových organizací

Důležitost Pravidel fotbalu FAČR v prevenci úrazů (BOZP) při hře fotbal

Fotbalová pravidla jsou základní normou, kterou se řídí všechny soutěže v celém fotbalovém světě. Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) vydává Pravidla fotbalu ve čtyřech oficiálních jazycích - angličtině, němčině, francouzštině a španělštině. V České republice jsou Pravidla fotbalu zpracována Pravidlovou komisí Fotbalové asociace České republiky (FAČR) a v jejich aktuálně platném znění jsou platná od července 2021 pro trenéry, funkcionáře a především samotné hráče v soutěžích pod patronací FAČR. Obecné doporučení Pravidel fotbalu je dobře uplatnitelné i pro amatérské soutěže a rekreační fotbal.

Pravidla fotbalu z července 2021 obsahují 17 kapitol s jednotlivými pravidly. Některá z nich jsou doplněna o rozhodnutí Mezinárodního výboru pro pravidla FIFA (v textu označena jako Rozhodnutí IFAB), některá další o rozhodnutí FAČR. U každého pravidla následuje podrobný výklad. Uvádíme vybraná pravidla s uvedenými bezpečnostními opatřeními:

- Pravidlo 1 HRACÍ PLOCHA – Branky musejí být pevně ukotveny k zemi. Přenosné branky mohou být použity jen za předpokladu, že splňují toto ustanovení. Hrát soutěžní utkání s poškozenou brankou není dovoleno. Vybavení hřiště a příslušenství hrací plochy určují Pravidla fotbalu a upřesňuje Soutěžní řád, případně i Rozpis příslušné soutěže. O způsobilosti hrací plochy rozhoduje jedině a s konečnou platností rozhodčí. Při rozhodování o způsobilosti hrací plochy musí rozhodčí dbát, aby sport zbytečně nepoškodil^[11].
- Pravidlo 4 VÝSTROJ HRÁČŮ – Hráč nesmí mít na sobě nic, čím by mohl ohrozit sebe nebo jiného hráče (včetně všech druhů šperků). Základní výstroj Povinnou základní výstroj hráče tvoří níže uvedené samostatné součásti: dres (pokud má pod ním spodní tričko, musí být rukávy tohoto trička stejné barvy jako rukávy dresu), trenýrky (pokud má pod nimi spodní kalhoty, musí být nohavice těchto kalhot stejné barvy jako barva, která na nohavicích trenýrek převládá), štulpny, chrániče holení, kopačky. Chrániče holení musí být zcela zakryty

- štuclnami, musí být zhotoveny z vhodného materiálu (z gumy, plastu nebo podobné hmoty), musí poskytovat přiměřenou ochranu před zraněními. Před zahájením utkání je rozhodčí povinen zkontrolovat výstroj hráčů, především kolíky na kopačkách a chrániče holení. Pravidlo nestanovuje, jak mají vypadat a jaké rozměry mají mít kolíky na kopačkách hráčů. Rozhodčí však odpovídá za to, že nepřipustí ke hře hráče, jejichž obuv by pro zdraví hráčů mohla být nebezpečná^[12].

Důvody pro vynucené zranění hráče, jenž jsou častým zdroji úrazů a poranění, jsou uvedena v Pravidlu 12 PŘESTUPKY A PROVINĚNÍ.

Zakázaná hra a nesportovní chování se trestají následujícími způsoby: PŘÍMÝ VOLNÝ KOP, NEPŘÍMÝ VOLNÝ KOP A DISCIPLINÁRNÍ OPATŘENÍ. Přímý volný kop nařídí rozhodčí ve prospěch soupeřova družstva, jestliže se hráč dopustí některého z dále uvedených sedmi přestupků způsobem, který je podle názoru rozhodčího nedbalý, bezohledný nebo který je proveden za použití nepřiměřené síly: 1. vrazí do soupeře, 2. skočí na soupeře, 3. kopne nebo se pokusí kopnout soupeře, 4. strčí do soupeře, 5. udeří nebo se pokusí udeřit soupeře (včetně udeření hlavou), 6. nedovoleně zastaví soupeře, 7. podrazí nebo se pokusí podrazit soupeře. Přímý volný kop ve prospěch soupeřova družstva rozhodčí také nařídí, jestliže se hráč dopustí některého z následujících tří přestupků: 8. hraje míč rukou (vyjma brankáře v jeho vlastním pokutovém území), 9. drží soupeře, 10. brání soupeři v pohybu, přičemž dojde ke kontaktu, 11. někoho kousne nebo na někoho plivne, 12. hodí předmět na míč, soupeře nebo rozhodčího, nebo předmětem, který drží v ruce, se dotkne míče^[13].

Výzkumný úkol VÚBP, v. v. i., *Bezpečnost práce ve sportu*

Autoři tohoto článku navazují na příspěvek pro recenzovaný časopis JOSRA (14. 10. 2021) s názvem *Právní rizika spojená s nedovolenými zákroky při hraní fotbalu*, jehož součástí bylo Vyhodnocení průzkumu – profesionální fotbaloví hráči. Uvedený průzkum zajišťoval Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. (VÚBP) ve spolupráci s hlavním partnerem Českou asociací fotbalových hráčů, z. s. (ČAFH). Technickou a aplikační podporu výzkumu zajistila společnost ACREA CR, spol. s r.o. Zadavatelem uvedeného průzkumu je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (MPSV), Oddělení bezpečnosti práce, které za přínos uvedeného projektu stanovilo plnění cílů v souladu s naplňováním aktuálně platné koncepce MPSV zaměřených na zlepšení kvality pracovního života ve sportu, prosazování nových přístupů k práci ve sportu a její organizaci, včetně identifikace rizik spojených se sportovními aktivitami apod., a zároveň posílení úrovně BOZP na sportovištích při výuce na základních a středních školách i při výkonu profesionálního povolání^[14].

Vyhodnocení průzkumu - fotbaloví hráči amatéři a rekreační sportovci

Cílem průzkumu bylo zmapování stavu (vyspělosti) současného systému zajištění BOZP^[15] u amatérských hráčů fotbalu v českých fotbalových klubech. S ohledem na pandemická opatření covid-19 v době pořádání sběru dat uvedeného projektu se vedlejším výstupem průzkumu stala díky sběru dat prostřednictvím sociálních sítí a elektronických médií také obecná popularizace oboru BOZP mezi amatérskou sportovní veřejností. Druhá fáze anonymního průzkumu uvedeného projektu proběhla od dubna do července 2021 (podařilo se získat celkem 468 vyplněných online dotazníků, a to zejména díky cílené propagaci na sociálních sítích. Z reportů placené propagace víme, že na upoutávku s odkazem na dotazník kliklo celkem 753 osob).

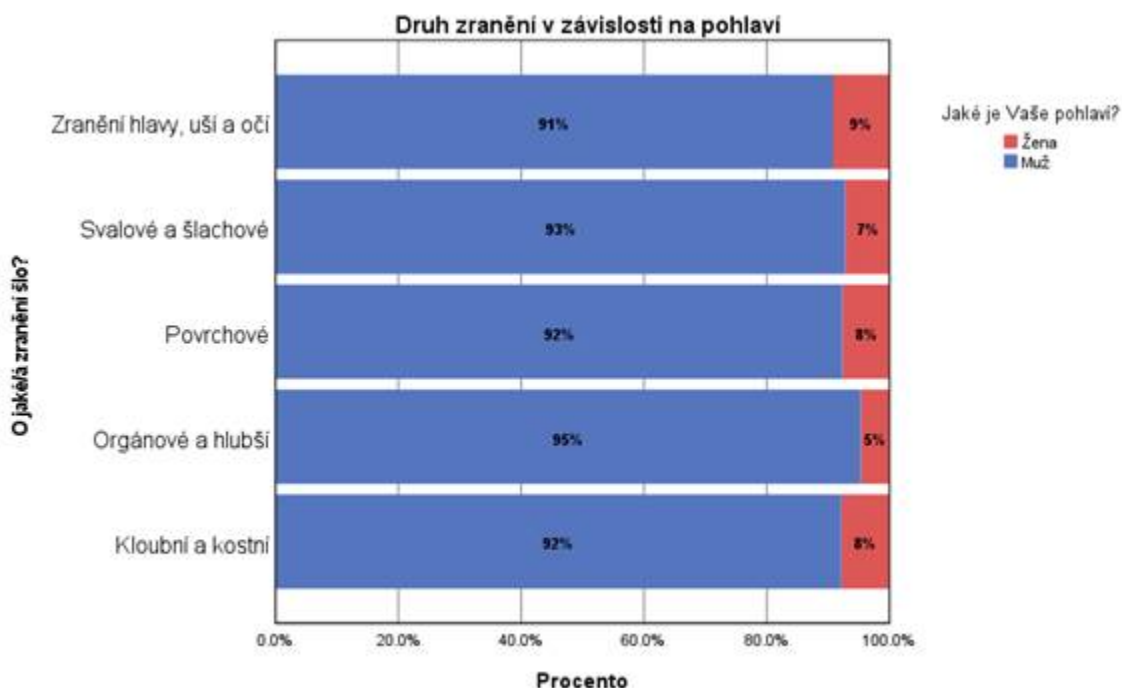
Zkoumané hypotézy: Tato analýza se věnovala amatérskému fotbalu, s dalším rozdělením na sport rekreační a soutěžní. V první řadě se zaměřovala na bezpečnost v každém z nich. Dále podrobněji zkoumala struktura úrazů, a to v závislosti na několika faktorech (pohlaví, herní post, věk, příčina zranění). Cílem analýzy bylo zjistit, které z faktorů mají vliv na množství a druh úrazů. Stejně tak zkoumala i možnou závislost mezi počtem zranění a informovaností o rizicích a bezpečnosti práce. Dalším cílem analýzy bylo i posouzení rozdílů mezi hráči, kteří se věnují fotbalu jen

rekreačně a těmi, který ho hrají soutěžně. Dále se předpokládalo, že se tyto dvě skupiny budou ve více ohledech lišit. A na závěr byli pro některé otázky, hlavně týkající se bezpečnosti, srovnání amatérští a profesionální hráči.

Datové soubory a provedené úpravy: Datový výstup z online průzkumu obsahoval k 31. 7. 2021 celkem 2365 záznamů. Bohužel dvě třetiny respondentů pouze prokliklo online odkaz dotazníku, nicméně ve vyplňování dále nepokračovalo. Necelých 20 % respondentů dokončilo dotazník úspěšně. Zbýlých přibližně 13 % ho zanechalo v různé fázi rozpracovanosti. V našich statistikách pracujeme se všemi relevantními odpověďmi na danou otázku, takže se celkový počet respondentů u jednotlivých otázek liší. Například na otázku věk, což je první dotazníková otázka odpovědělo 734 respondentů, ale na poslední otázku už pouhých 468 respondentů. Vyplňování dotazníku zabralo respondentům v průměru 10 minut.

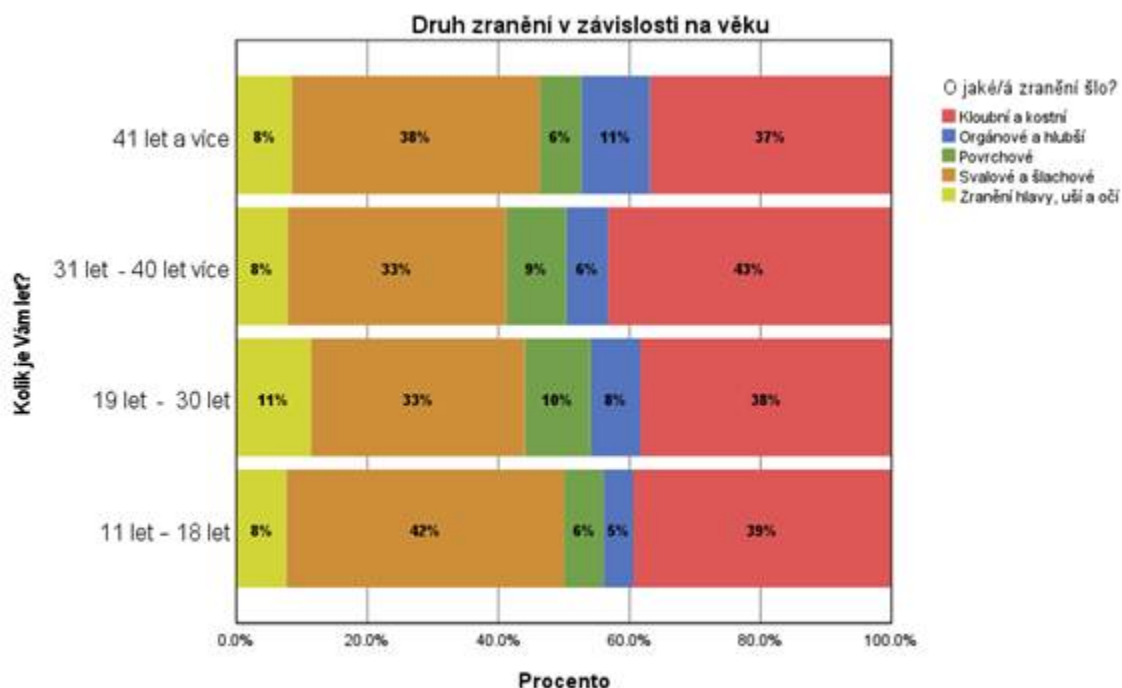
Prokázané hypotézy (pozn.: uvádíme jen vybrané části)

V případě úrazů byly jako první zkoumány rozdíly napříč pohlavími. Statisticky významný rozdíl se ale vyskytl jen při dvou druzích zranění. Orgánové a hlubší zranění jsou častější u mužů. Pro ženy je typický častější výskyt zranění hlavy, uší a očí.

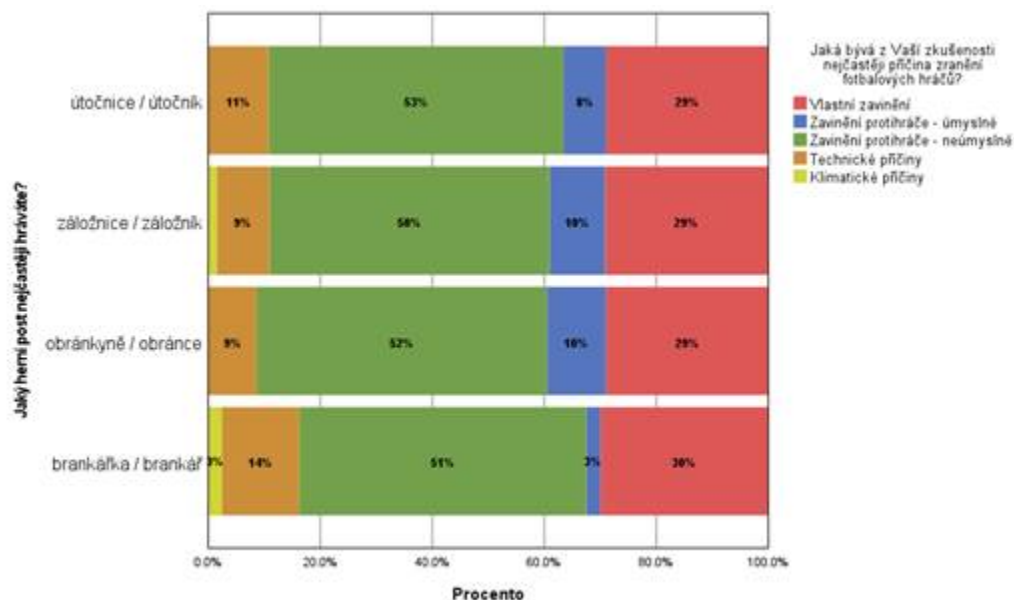
Tab. 1: Druh zranění v závislosti na pohlaví (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

V případě věku se zase ukázalo, že ve starších věkových skupinách roste podíl kloubních a kostních zranění. Pro nejnížší věkovou kategorii jsou zase častěji uváděny šlachová a svalová poranění.

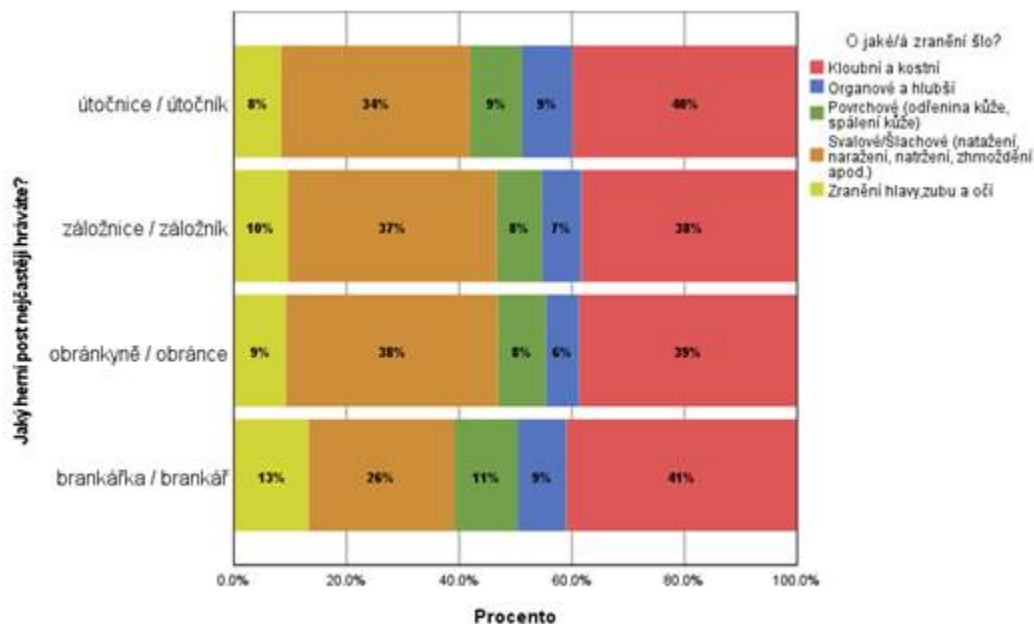

Tab. 2: Druh zranění v závislosti na věku (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Dále se prokázal rozdíl v druhu úrazů pro různé herní posty. Pro brankáře je větší zastoupení zranění hlavy. Naopak mají výrazně méně svalových a šlachových poranění. Pro ostatní posty se ale už nejeví žádný druh zranění jako typický. Pokud jde o příčinu zranění, i zde je brankářský post specifický. Je zde menší počet zranění, které jsou způsobené úmyslným zaviněním protihráče a větší procento zranění vyvolaných technickými příčinami.

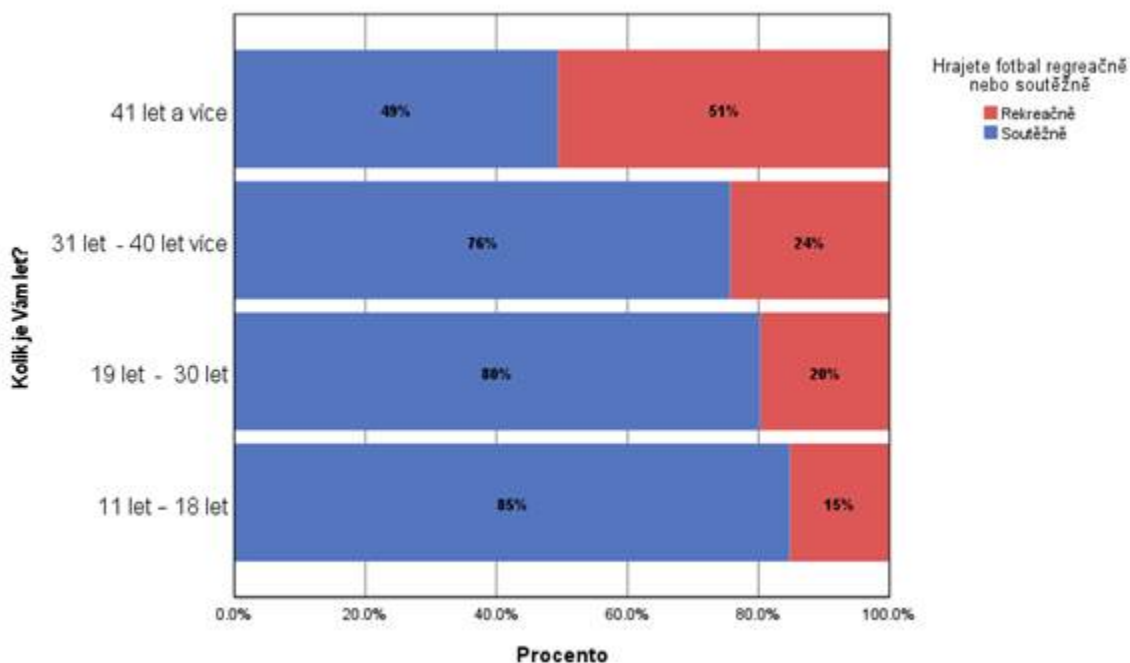

Tab. 3: Nejčastější příčina zranění fotbalových hráčů v závislosti na herním postu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Tab. 4: Nejčastější zranění fotbalových hráčů v závislosti na herním postu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

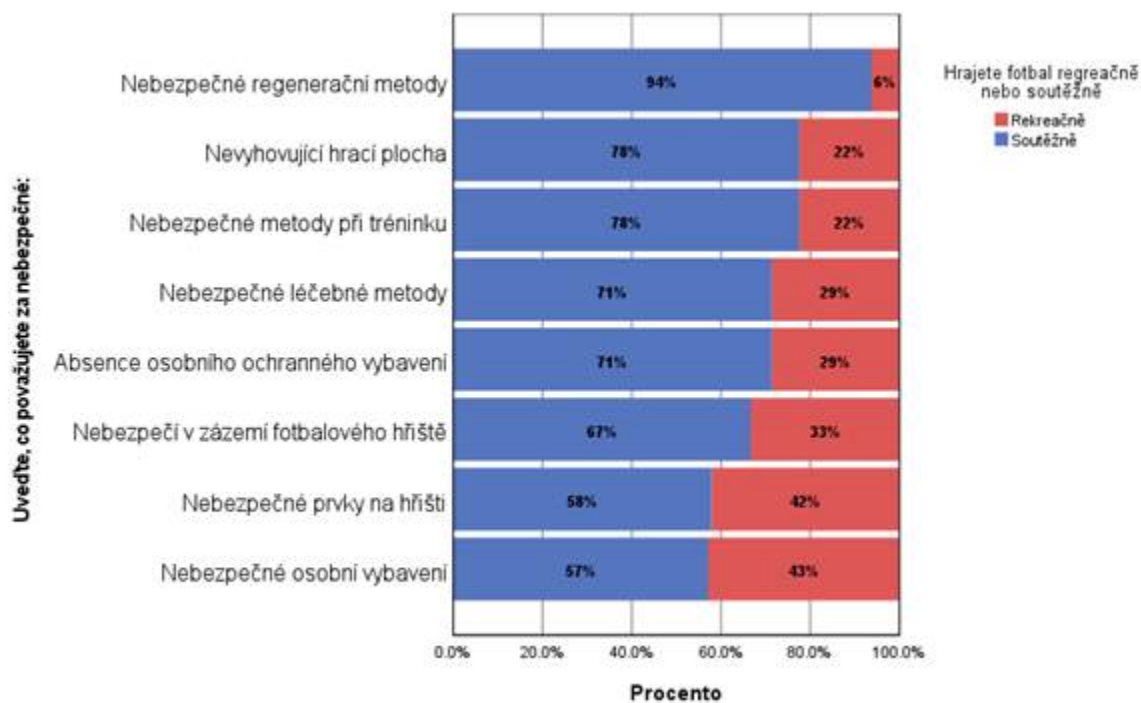
Při analýze rozdílů mezi hráči, kteří hrají fotbal rekreačně a těmi, kteří fotbal hrají soutěžně, se potvrdilo několik předpokládaných hypotéz. Rekreačně hrají fotbal hlavně starší hráči. Statisticky významný se ukázal být i vliv věku, ve kterém hráč začal s fotbalem. Platí, že ti, kteří začali s fotbalem v dřívějším věku, ho také s větší pravděpodobností budou hrát i soutěžně.

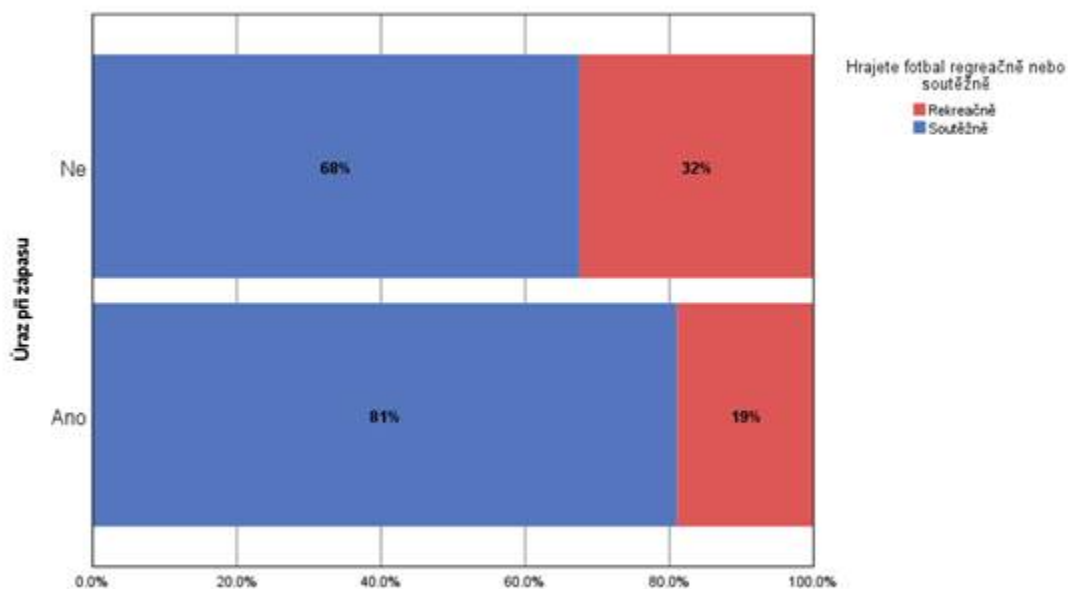
Tab. 5: Určení věku fotbalových hráčů v rekreační/soutěžní skupině fotbalových hráčů (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Co se týče bezpečnosti, je zajímavé, že hráči, kteří hrají fotbal jen rekreačně, častěji ve svých odpovědích uváděli nebezpečné prvky na hřišti a další nebezpečí spojená s vybavením. Jedná se o statisticky významné rozdíly. To se ale

neprojevuje v počtu zranění, což ale bude pravděpodobně způsobené tím, že při rekreační hře se tato zranění spíše nenahlásí.

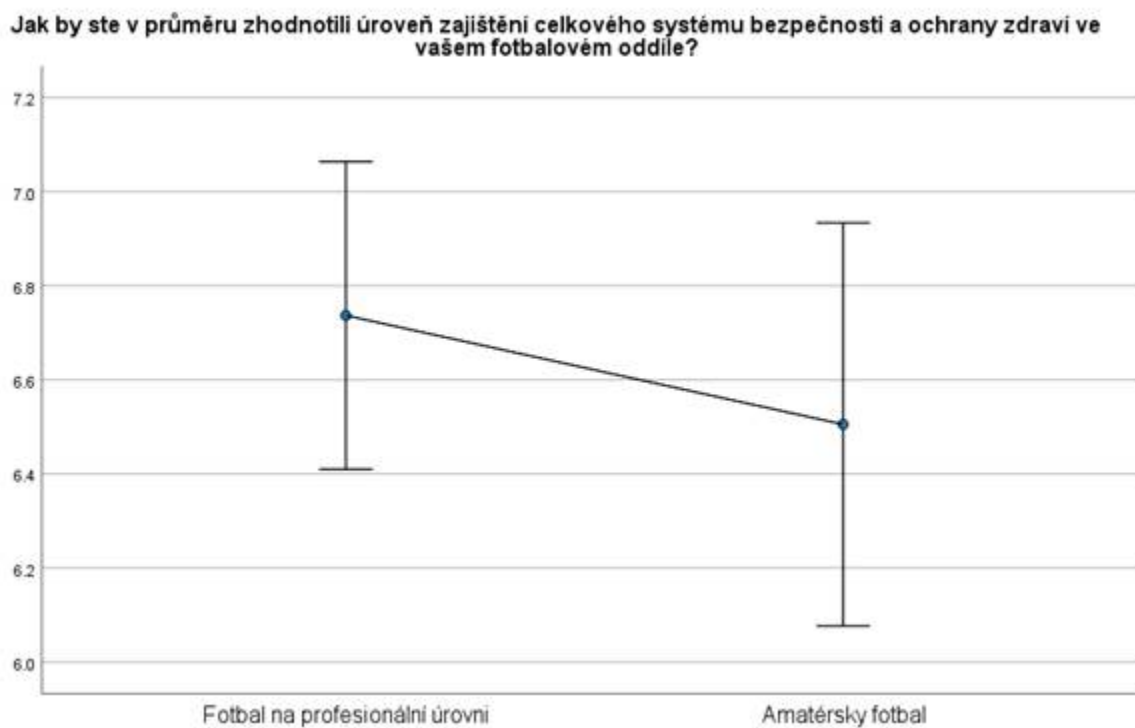

Tab. 6: Určení nebezpečných faktorů hry v rekreační/soutěžní skupině fotbalových hráčů (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

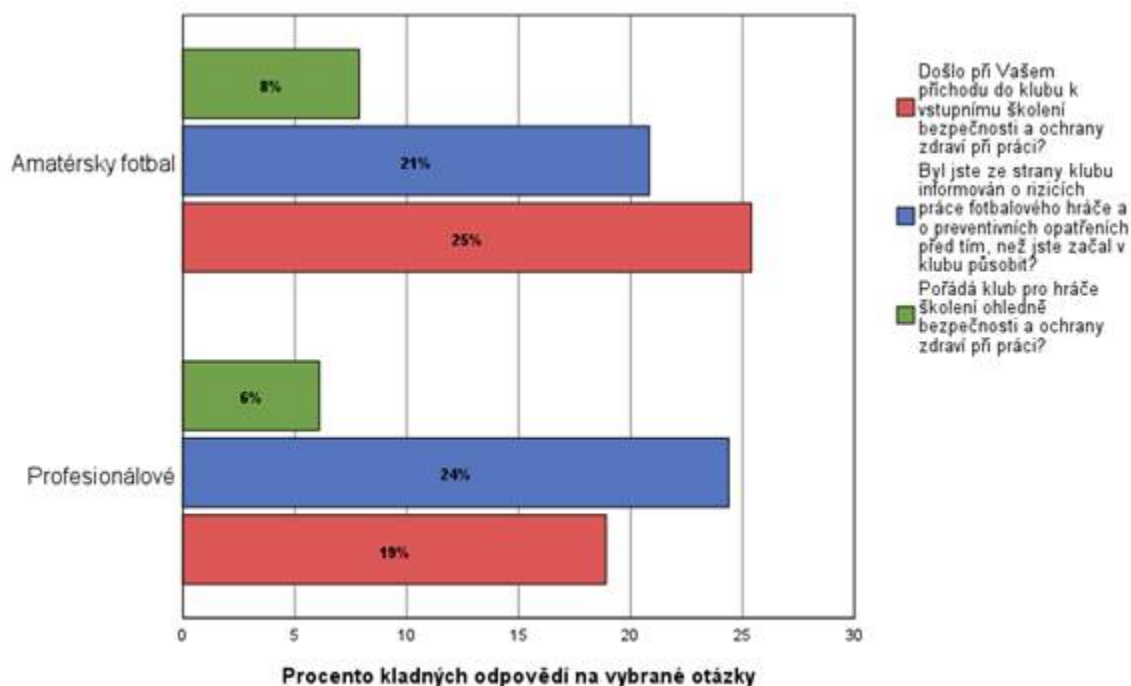
Tab. 7: Určení podílů (%) úrazů při zápasu v rekreační/soutěžní skupině fotbalových hráčů (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Následující část se věnuje popisu rozdílů mezi profesionálními a amatérskými hráči. Z následujícího grafu vyplývá lepší hodnocení spokojenosti se systémem bezpečnosti u profesionálních hráčů, nejedná se ale o statisticky významný rozdíl.

Tab. 8: Zhodnocení úrovně zajištění celkového systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v profesionálním/amatérském fotbalu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

To se potvrzuje i při bližším pohledu na odpovědi na otázky, které se týkaly bezpečnosti. Rozdíly jsou znovu velmi nízké a statisticky nevýznamné.

Tab. 8: Procento kladných odpovědí na vybrané otázky prevence/BOZP v profesionálním/amatérském fotbalu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Statisticky významný rozdíl se ukázal při druzích zranění. Kostní zranění (zlomeniny) jsou častěji uváděny u profesionálních fotbalistů, v amatérském fotbale jsou zase dominantní svalová a šlachová zranění.

		Kostní a kloubová zranění		Celkem
		Ne	Ano	
Počet	Profesionálové	73	94	167
	Amatérsky fotbal	373	87	460
	Celkem	446	181	627
Znaménkové schéma	Profesionálové	---	+++	
	Amatérsky fotbal	+++	---	

Tab. 9: Druhy zranění kostní nebo kloubová v profesionálním/amatérském fotbalu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

		Svalové nebo šlachové		Celkem
		Ne	Ano	
Počet	Profesionálové	81	86	167
	Amatérsky fotbal	155	305	460
	Celkem	236	391	627
Znaménkové schéma	Profesionálové	++	--	
	Amatérsky fotbal	--	++	

Tab. 10: Druhy zranění svalové nebo šlachové v profesionálním/amatérském fotbalu (zdroj: VÚBP, v. v. i.)

Při porovnání těchto dvou skupin se jako signifikantní ukázal být i rozdíl v počtu zranění při zápasech. Častěji jsou

zranění hráči v amatérských zápasech.

		Utrpěl jste někdy úraz při zápasu?		
		Ne	Ano	Celkem
Počet	Profesionálové	17	149	166
	Amatérsky fotbal	114	507	621
	Celkem	131	656	787
Znaménkové schéma	Profesionálové	-	o	
	Amatérsky fotbal	+	o	

Tab. 11: Počty zranění při zápasech v profesionálním/amatérském fotbalu (zdroj: VÚBP)

Neprokázané hypotézy a nekonzistence (pozn.: uvádíme jen vybrané části)

Nebyla prokázána závislost mezi absolvováním školení o bezpečnosti a počtem zranění hráče. Na základě získaných odpovědí tedy nelze jednoznačně tvrdit, že by osoby, které absolvovaly bezpečnostní školení, utrpěly méně zranění. Rovněž nebyla z odpovědí prokázána závislost věku fotbalisty na počtu zranění. Průměrný počet zranění klesá s dobou věnovanou fotbalu a věkem. Nebylo prokázáno, že by regenerace vedla k menšímu počtu zranění. Naopak u hráčů, kteří uvedli, že využívají regenerační prostředky je průměrný počet zranění mírně vyšší.

Závěr a doporučení

Byly potvrzeny některé ze stanovených hypotéz. Druh zranění je závislý na několika faktorech (věk, post, pohlaví). Významné rozdíly se prokázaly při srovnání rekreačního a soutěžního fotbalu. Při porovnání profesionálního a amatérského fotbalu se podařilo prokázat některé rozdíly, to ale neplatí při hodnocení úrovně bezpečnosti. Ta se jeví být v obou skupinách přibližně stejná. Také se projevila skutečnost, že ačkoli většina hráčů nezískala vstupní školení o bezpečnosti, informovanost o prevenci v souvislosti s onemocněním covid-19 označují za dostatečnou. Nebylo prokázáno ani to, že by absolvování vstupního školení o bezpečnosti práce snižovalo počet zranění. Při analýze se dále ukázalo, že některé kategorie odpovědí nejsou dostatečně zastoupeny, což ztížilo jejich další zpracování. Stejně problémové byly nekonzistence v datech a závislosti, jejichž interpretace věcně nedává smysl.

Sběr dat pro výzkumné úkoly v dobách omezení pohybu obyvatel, v době opatření proti covid-19

Online dotazníky jsou ve výzkumu ideálním řešením sběru dat – jsou dostupné přes internet a je tudíž možné získávat odpovědi odkudkoli, což v době pandemie covid-19 znamenalo jediné možné řešení. Organizátoři průzkumu tak získali cenné zkušenosti s novými možnostmi sběru dat. Pracovní název *Internetový průzkum mínění fotbalistů – Za bezpečnější fotbal* se stal populární i na sociálních sítích.

K distribuci tohoto online dotazníku jsme využili tyto možnosti:

- zveřejnění odkazu na webu www.vubp.cz a oborovém portálu BOZPinfo.cz;
- zveřejnění odkazu ve formě příspěvku na sociálních sítích VÚBP (Facebook, LinkedIn, Instagram, Twitter);
- zveřejnění odkazu prostřednictvím emailingu (zaměstnanci VÚBP a spolupracujících institucí);
- zveřejnění odkazu jako placené reklamy (Facebook a Instagram).

Základní platformou pro další sdílení byla webová stránka VÚBP, kde byla v rubrice *Aktuality* zveřejněna upoutávka k

vyplnění dotazníku 12. 4. 2021 a zopakována 10. 5. 2021. Souběžně jsme upoutávku k průzkumu opakovaně sdíleli na portálu BOZPinfo.cz.

Přes počáteční malou sledovanost a účast v online průzkumu na sociálních sítích VÚBP v dubnu 2021 jsme se rozhodli zvýšit návštěvnost a účast v online průzkumu prostřednictvím placené propagace. Zvolili jsme finančně úspornou variantu s dynamickým obsahem, cíl optimalizace: Kliknutí na odkaz, po dobu trvání 3 týdnů.

Zadání propagace umožnilo vybrat a zacílit na námi požadované zájmové skupiny:

- Zahrnuté lokality: CZ;
- Věk: 13-65+;
- Pohlaví: Všichni;
- Podrobné cílení zahrnuje – Lidé, kteří splňují kritéria internetového průzkumu: Interests: Fotbalový útočník, Fotbalový brankář, Kopaná (fotbal), Fotbal, Záložník (fotbal); Behaviors: Fanoušci fotbalu (střední zájem o obsah), Fanoušci fotbalu (vysoký zájem o obsah), Přátelé fanoušků fotbalu;
- Umístění: Facebook: Kanály, Rychlé články, Pravý sloupec, Videokanály, Marketplace, Audience Network: Nativní, bannerová a vsunutá reklama, Video s odměnou za zhlédnutí; Messenger: Doručené zprávy; Strategie nabídky: Nejnižší cena.

Zaznamenané výsledky placené propagace: Kliknutí na odkaz – 220; Cena za kliknutí na odkaz – 2,93 Kč; Dosah – 9 400 osob; Zobrazení odkazu VÚBP/online průzkum Za bezpečnější fotbal – 15 242; celková investovaná částka – 644,02 Kč.

Pro viditelný úspěch první propagační kampaně jsme uvedenou akci opakovali (Datum zahájení: pátek 9. červenec 2021 16:41 – Datum ukončení: pátek 16. červenec 2021 6:00).

Zaznamenání výsledků placené propagace: Kliknutí na odkaz – 387; Cena za kliknutí na odkaz – 1,92 Kč; Dosah – 12 577 osob; Zobrazení odkazu VÚBP/online průzkum Za bezpečnější fotbal – 22 386; celková investovaná částka – 742,07 Kč.

Další významný faktor a komunikační kanál zvýšení účasti v online průzkumu se stala síť LinkedIn VÚBP. Prostřednictvím této sítě bylo možné přímé oslovení potencionálních respondentů – fotbalových trenérů a hráčů – uživatelů, otevřených i uzavřených (byl nutný předchozí souhlas správce skupiny) diskuzních platform příznivců konkrétních fotbalových klubů a skupin, kteří měli toto zaměření uvedeno v popisu svého profilu. Vzhledem k tomu, že VÚBP nemá Premium účet, nemohli jsme oslovit všechny takovéto uživatele, ale i s omezenými možnostmi se nám zde podařilo získat první vyplněné dotazníky. V období od 15. dubna do 15. května 2021 nám dotazník vyplnilo 20 uživatelů LinkedIn.

Formulovali jsme krátké zprávy, například: „Dobrý den, snažíme se vyhledat kontakty, které mají v popisu uvedeno "fotbalový trenér", popř. podobné fotbalové nadšení :-). Rádi bychom touto cestou distribuovali dotazník **SPOLEČNĚ ZA BEZPEČNĚJŠÍ FOTBAL**, který vznikl v rámci projektu Bezpečnost práce ve sportu, který řeší VÚBP. Dotazník respondentovi zabere cca 5 minut. Za vyplnění a další distribuci hráčům budeme vděční! <https://www.bozpinfo.cz/spolecne-za-bezpecnejsi-fotbal>. Jestli jsme si právě dali „vlastňáka“ a vytipovali vás špatně, tak se omlouváme za spam :-). Každopádně děkujeme a přeje hezký den“. Kratší verze zprávy přímo do spojení: „Dobrý den, snažíme se vyhledat kontakty, které mají v popisu uvedeno "fotbalový trenér", popř. podobné fotbalové nadšení :-). Rádi bychom touto cestou distribuovali 5 minutový dotazník **SPOLEČNĚ ZA BEZPEČNĚJŠÍ FOTBAL**, který vznikl v rámci projektu Bezpečnost práce ve sportu, který řeší @vubp“.

Celkově se podařilo získat 468 vyplněných online dotazníků, a to zejména díky propagaci na sociálních sítích VÚBP, což

je zjevné z vyexportovaných dat dotazníku fotbal, kdy se data přírůstků shodují s daty zveřejněných příspěvků a běžících reklam. Z reportů placené propagace víme, že na odkaz s dotazníkem kliklo celkem 753 zájemců. Z první facebookové reklamy jsme získali 117 vyplněných dotazníků, cena za jeden vyplněný dotazník činí 5,54 Kč. Z druhé facebookové reklamy jsme získali 198 vyplněných dotazníků, cena za jeden vyplněný dotazník činí 3,74 Kč. Z instagramové reklamy jsme získali 80 vyplněných dotazníků, cena za jeden vyplněný dotazník činí 12,50 Kč. Jako efektivnější se v případě propagace fotbalového dotazníku ukázal Facebook. V průběhu distribuce dotazníku jsme se setkali na sociálních sítích pouze s jedinou negativní reakcí.

Prostřednictvím hlavního partnera projektu ČAFH jsme připravili a v červnu 2021 uveřejnili článek se souvisejícím tématem BOZP ve fotbalu v časopisu HATTRICK. Důležitá byla naše reakce na aktuální kauzy v českém fotbalu, kde jsme umístili odkazy na online formulář k průzkumu. Uvedený článek uveřejněný v mezi fotbalisty oblíbeném časopisu HATTRICK významně pomohl ke zvýšení účasti v online sběru dat k našemu výzkumu a k obecné popularizaci oboru BOZP.

Uvedené zkušenosti s online sběrem dat pro výzkumný úkol *BOZP ve sportu* bezesporu pomohly vedle sběru dat samotných i k popularizaci oblasti BOZP, VÚBP, ČAFH. Věříme, že naše uvedené zkušenosti (sdílené mezi ostatními výzkumnými pracovníky) přispějí k rozvoji moderních přístupů ke sběru dat ve výzkumech.

©2021

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu **05-2020-VÚBP Bezpečnost práce ve sportu**, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i., v letech 2020-2021.

Použitá literatura

Pravidla fotbalu [online]. Fotbalová asociace České republiky, Pravidlová komise FAČR, platná od 1. 7. 2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://rozhodci.fotbal.cz/ke-stazeni/p15>.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. MediaWiki, stránka naposledy editována 9. 8. 2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bezpe%C4%8Dnost_a_ochrana_zdrav%C3%AD_p%C5%99i_pr%C3%A1ci.

Vzorová citace

POLÁK, Petr; HAINDOVÁ, Markéta; ŠTEFKO, Martin; MĚRKOVÁ, Veronika. Proč hrát fotbal jen s certifikovaným OOPP? Protože je testován, aby chránil. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2021, roč. 14, č. 3. Dostupný z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/proc-hrat-fotbal-jen-s-certifikovanim-oopp-protoze-je-testovan-aby-chranil>. ISSN 1803-3687.

[1] Zákonodárce provedl ochranu osobnosti fyzických osob především ust. § 11 a násl. občanského zákoníku. V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu lze konstatovat: „...za osobnost je považován člověk jako jednotlivec, jako subjekt poznání, resp. poznávání, prožívání a jednání ve své společenské podstatě i individuálních zvláštěnostech, jako ... i určitá psychofyzická a sociálně psychická struktura.... Nelze samozřejmě opomenout ani fyzické složky osobnosti fyzické osoby, jako je úroveň jejího zdraví....“ [1]

[2] Srov. NS sp. zn. 30 Cdo 1419/2007.

[3] Viz US sp. zn. IV. ÚS 315/01.

[4] Viz US sp. zn. IV. ÚS 315/01.

[5] MOP úmluvy jsou používány Ústavním soudem jako referenční rovina, s níž porovnává zákony a prováděcí právní předpisy. Z mnoha příkladů lze zmínit nálezy Pl. ÚS 1/12, kde byl mimo jiné posuzován návrh na zrušení zákona o specifických zdravotních službách s čl. 2 odst. 1 Úmluvy o nucené a povinné práci (Úmluva MOP č. 29). Dalším příkladem je známý nálezy Pl. ÚS 83/06.

[6] Srov. č. 20/1989 Sb. Úmluva MOP č. 155 stanoví v čl. 4 a 5 základní principy a preventivní zásady pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v čl. 8 upravuje spolupráci se zástupci zaměstnanců (odborníky) na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v čl. 9 stanoví předpoklad nezávislého státního dohledu nad oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a v čl. 11 hlášení a šetření pracovních úrazů a nemocí z povolání.

[7] Srov. 145/1988 Sb. Úmluva MOP č. 161 reguluje povinnost zavést na úrovni národního právního řádu závodní zdravotní služby, což Česká republika provedla následně jako tzv. pracovně-lékařské služby. Úkolem poskytovatelů pracovnělékařských služeb dle zákona č. 373/2011 Sb. je v souladu s úmluvou MOP č. 161 je zabezpečit prevenci újmy na zdraví, včetně ochrany zdraví před nemocemi z povolání a jinými poškozeními zdraví z práce a prevence pracovních úrazů.

[8] Čl. 16 Úmluvy MOP č. 155.

[9] Srov. čl. 156 SFEU.

[10] OOPP je též jeho vyměnitelná součást, která má zásadní význam pro jeho ochrannou funkci; a dále připojovací systém, který není držen ani nošen osobou, a je navržen k připojení daného prostředku k vnějšímu zařízení nebo ke spolehlivému kotvicímu bodu, a není navržen k trvalému připevnění a nevyžaduje připevňovací činnosti před použitím.

[11] Pravidla fotbalu, Fotbalová asociace České republiky, platná od 1. 7. 2021, zpracovala Pravidlová komise FAČR, str. 18-27

[12] Pravidla fotbalu, Fotbalová asociace České republiky, platná od 1. 7. 2021, zpracovala Pravidlová komise FAČR, str. 42-48

[13] Pravidla fotbalu, Fotbalová asociace České republiky, platná od 1. 7. 2021, zpracovala Pravidlová komise FAČR, str. 106 - 128

[14] Identifikační list potřeby č. 06-2020-VÚBP, Zdůvodnění potřeby projektu, VÚBP, v. v. i.

[15] https://cs.wikipedia.org/wiki/Bezpe%C4%8Dnost_a_ochrana_zdrav%C3%AD_p%C5%99i_pr%C3%A1ci, stav k 16. 10. 2021

Autor článku:

Ing. Petr Polák, MBA

JUDr. Markéta Vochoska Haindlová, LL.M.

doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.

Mgr. Veronika Měrková